

s. 141

KOIRAMÄEN JOULUKIRKKO
(1997)

Äiti herättää Elsan ja Killen jo varhain: on aika lähteä joulukirkkoon. Tunnelmalliseen Vanhaankirkkoon ovat kokoontuneet kaikki lähiseudun asukkaat ottamaan joulua vastaan.

– *Koiramäen joulukirkko on minun kunnianosoitukseni hienolle Pyhän Olavin kirkolle Sastamalassa. Kirja sai alkunsa aika ikävissä merkeissä. Syyskuuisena aamuna tuli tieto, että kirkko oli poltettu. Kun ensijärkytys oli ohi, Vammalassa päätettiin kunnostaa kirkko talkoilla entisenlaiseksi. Minäkin halusin tehdä jotakin kirkon hyväksi. Päätin tehdä kirjan, joka olisi iloinen ja toivoo herättävä, ja kuvasin kirjaan kirkon ehjänä ja kauniina.*

s. 155

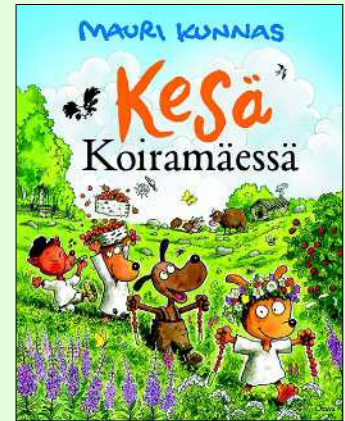

**KOIRAMÄEN LAPSET
JA NÄKKI** (2007)

Koiramäen aikaan ei ollut radiota eikä televisiota, ei kirjoja eikä sarjakuvalehtiä, tietokonepeleistä nyt puhumattakaan. Siksi iltaisin, kun väki kokoontui pirttiin, kerrottiin viihdykkeeksi jännittäviä tarinoita kummituksista, hiidenväestä, trulleista, näkeistä, maantierosvoista ja merkillisistä luonnonilmiöistä.

– *Olen aina tykännyt vähän pelottavistakin jutuista, ja tässä kirjassa Koiramäen lapset kuuntelevat korvat hörössä tarinoita, joita minä itsekkin olin kuullut lapsena. Meidän suvussamme on aina ollut kovia tarinankertojia, ja kun suku kokoontui yhteen, juttua riitti.*

s. 199

KESÄ KOIRAMÄESSÄ (2015)

Koiramäen lasten ystävä Aukusti tulee kaupungista kesänviettoon pappilaan. Elsan, Killen ja Martan seurassa hän pääsee viettämään oikein kunnan vanhan ajan maalaiskesän. Siihen kuuluu pihaleikkejä, majanrakennusta ja järvessä pulikointia, juhannus-taikoja ja mätäkuun narrausjuttuja. Kesäisessä tiimellyksessä tulevat tutuiksi kasvit, linnut ja eläimet, erilaiset perinteet, juhlapäivät ja ennustukset.

– *Koiramäkeen liittyy minun mielessäni sellaista nostalgiaa, jonka lapsena aistin suvussani ja sukulaisteni kertomuksissa. Jossakin syvällä se asuu minussakin, jonkinlainen entisaikojen suomalaisten henki.*

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
Text and data mining prohibited.

*Omistettu meidän plikoille
Jennalle, Nooralle,
Ellelle, Myrylle ja Mailikselle*

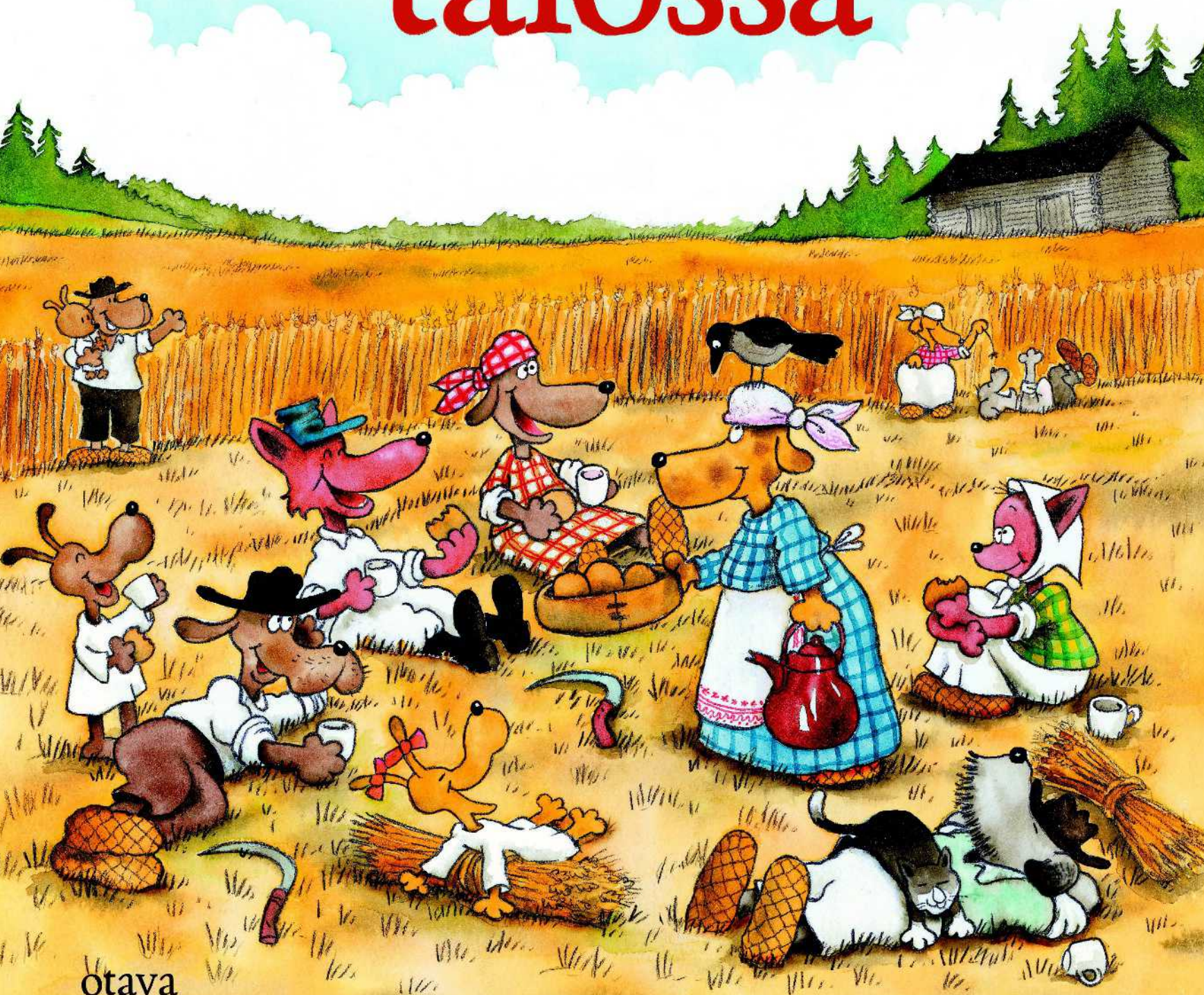
Kuvat ja teksti © Doghill Productions Oy ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Kustannusosakeyhtiö Otava
Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki
tuoteturvallisuus@otava.fi
Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.
ISBN 978-951-1-54305-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

MAURI KUNNAS Koiramäen talossa

Kille

Mummo

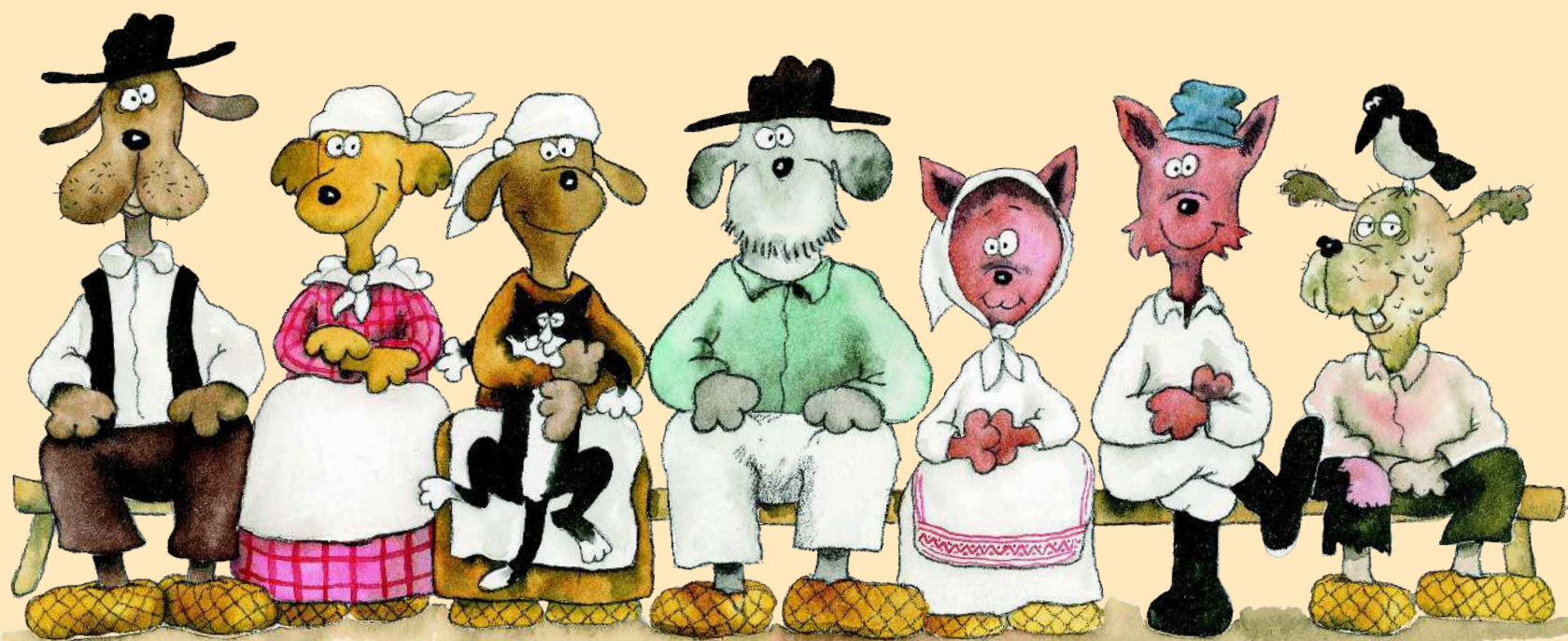
Pransi-isäntä

Fiina-emäntä

Martta

Vaari

Elsa

Tuomas

Tilta

Heta-piika

Musti-renki

Miina-piika

Matu-renki

Ruotiukko
Hiski Piskinen

MAURI KUNNAS
TARJA KUNNAS

Koiramäen talossa

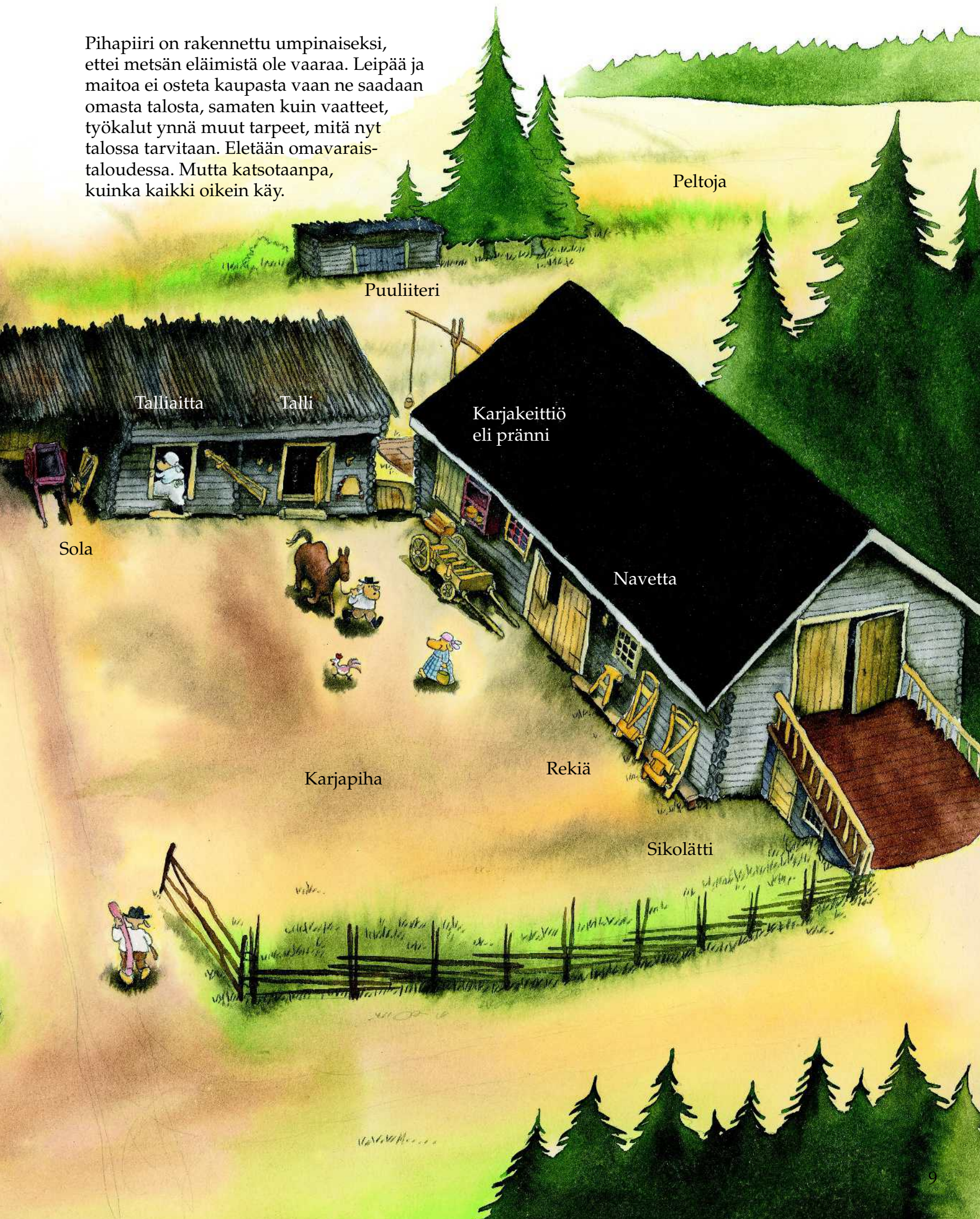
Tämä on Koiramäen talo.

Eletään 1800-lukua, sitä aikaa, kun ei vielä ollut sähkövaloa, televisioita, supermarketteja, traktoreita, muovämpäreitä, ruuhka-aikoja, sukkahousuja, eikä paljon muutakaan tavaraa, jonka keskellä me elämme nykyään.

Koiramäen talossa elää Koiramäen perhe: isäntä, emäntä, mummo ja vaari, lapset sekä rengit ja piiat, muutamina kuukausina vuodessa myös talosta taloon kiertävä ruotiukko ja lukuisa joukko kotieläimiä.

Pihapiiri on rakennettu umpinaiseksi, ettei metsän eläimistä ole vaaraa. Leipää ja maitoa ei osteta kaupasta vaan ne saadaan omasta talosta, samaten kuin vaatteet, työkalut ynnä muut tarpeet, mitä nyt talossa tarvitaan. Eletään omavarais-
taloudessa. Mutta katsotaanpa, kuinka kaikki oikein käy.

Peltoja

Puuliiteri

Talliaitta

Talli

Karjakeittiö
eli pränni

Sola

Navetta

Karjapiha

Rekiä

Sikolähti

Koiramäen asuinrakennuksessa on tupa ja pirtti, niitten välissä isännän ja emännän kamari sekä porstua. Tuvassa häärii talon naisväki. Siellä leivotaan, laitetaan ruokaa ja syödäänkin kesäaikana. Tuvassa on suuri leivinuuni, suuri pöytä ja pitkät penkit seinustoilla, vesisaavi nurkassa ja paljon puisia astioita ja talouskaluja.

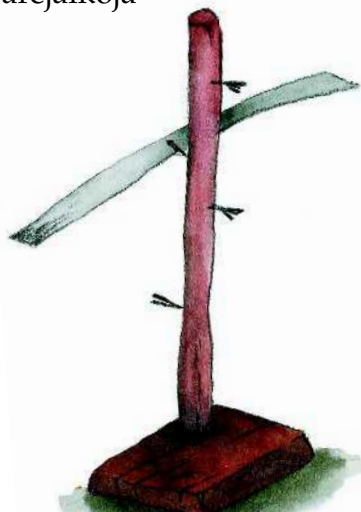
Valon lähteenä Koiramäessä
käytetään kynttilöitä ja päreitä.

Vaari, joka ei jaksakaan enää
niin kovasti ulkotöissä rehtiä,
veistelee mielellään päreitä
pimeitten iltojen varalle.

Erilaisia pärejalkoja

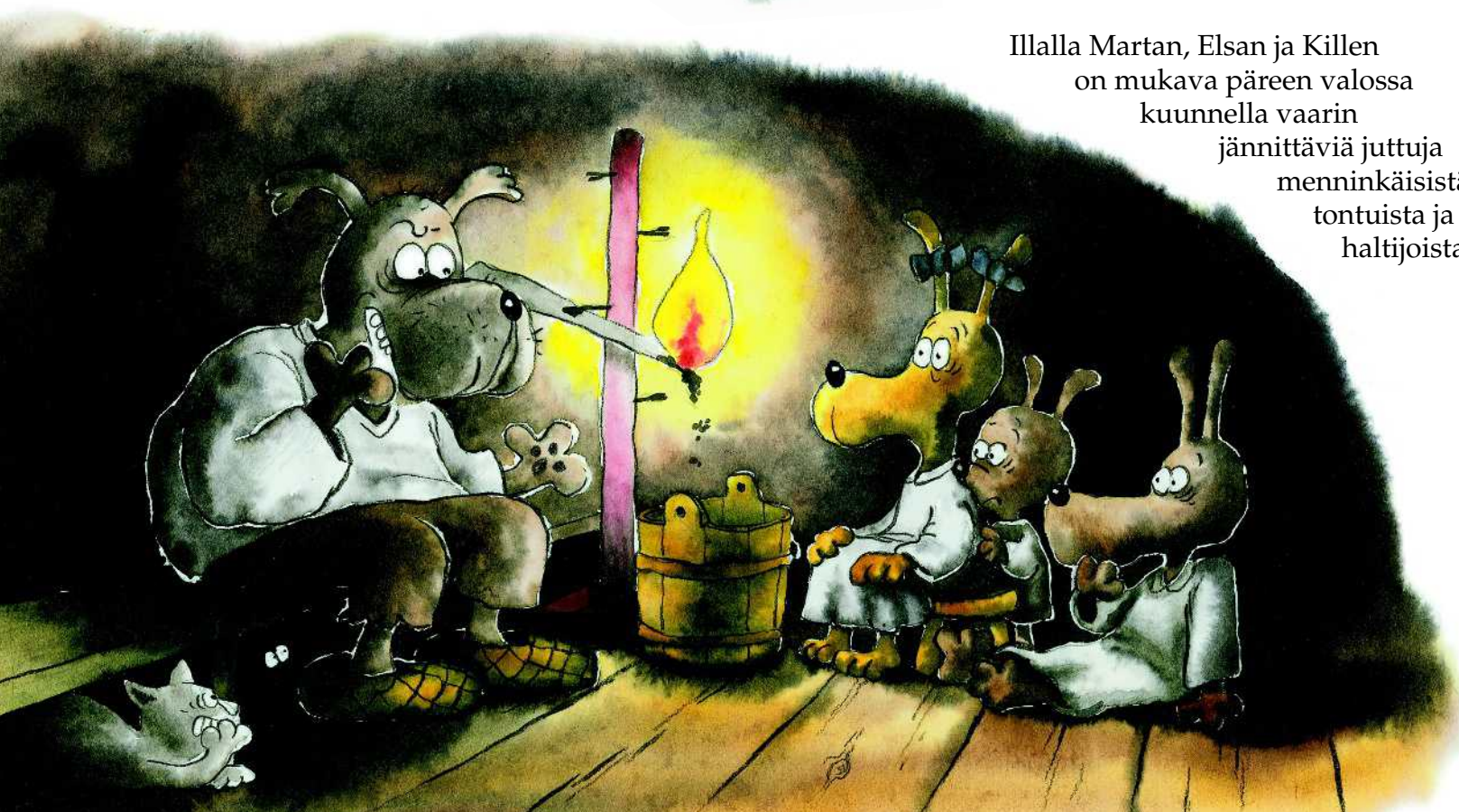
Vesikorvo, johon
palavat karret
putoilevat.

Pöytäpihti

Illalla Martan, Elsan ja Killen
on mukava päreen valossa
kuunnella vaarin
jännittäviä juttuja
menninkäisistä,
tontuista ja
haltijoista.

A colorful illustration of three log cabins. The two on the left are painted bright red, while the one on the right is natural wood. A yellow cat sits on a log in front of the first red cabin, and a red parrot is visible in a window of the second red cabin. The cabins are set on a grassy field with a white background.

Säkkejä

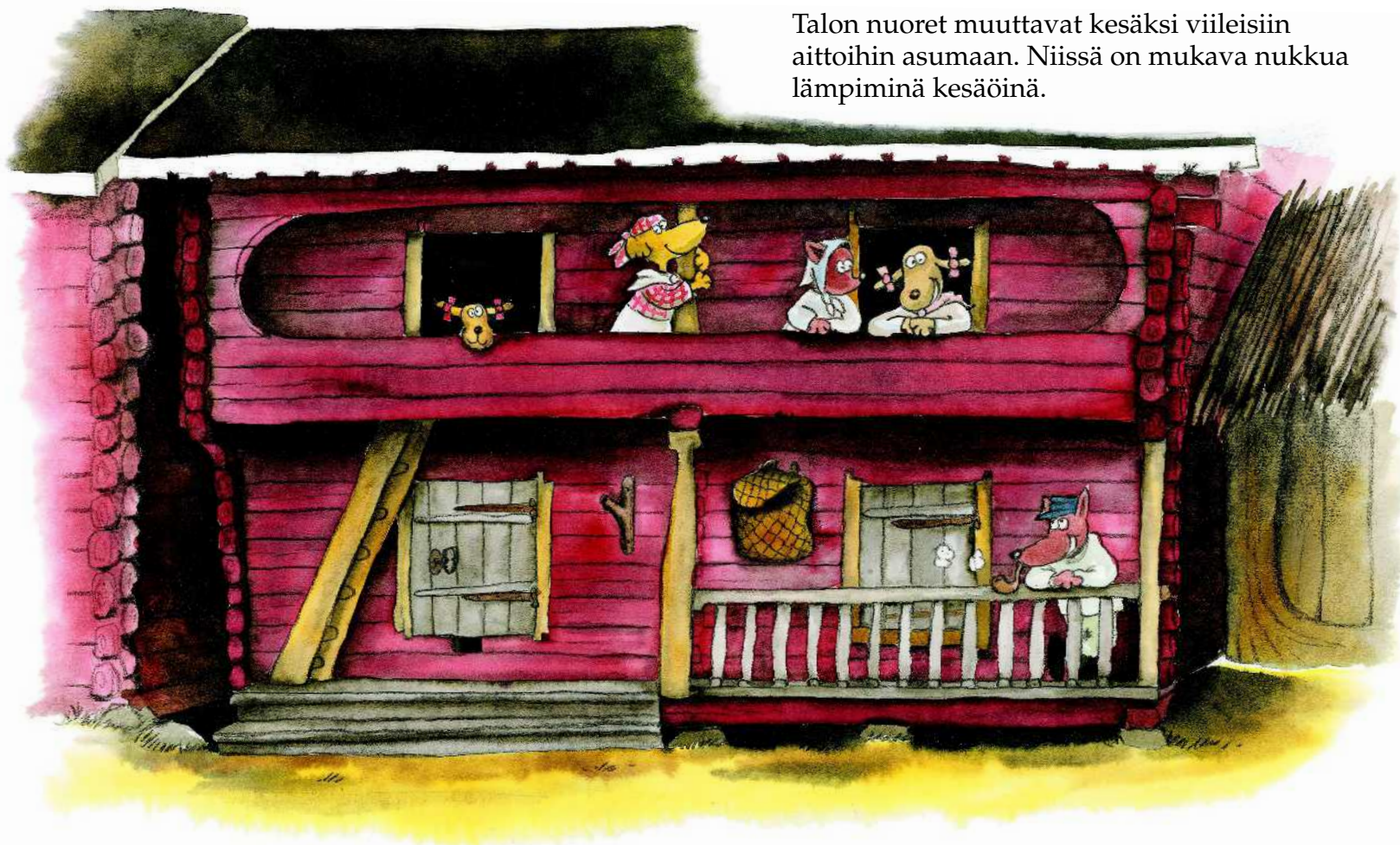
Kappoja

Portaat parvelle

A vertical illustration showing four mice on a wooden staircase. The mice are grey with long tails. One mouse is at the top, another is in the middle, and two are at the bottom. The background is dark and textured.

Kappoja

Talon nuoret muuttavat kesäksi viileisiin
aittoihin asumaan. Niissä on mukava nukkua
lämpiminä kesäöinä.

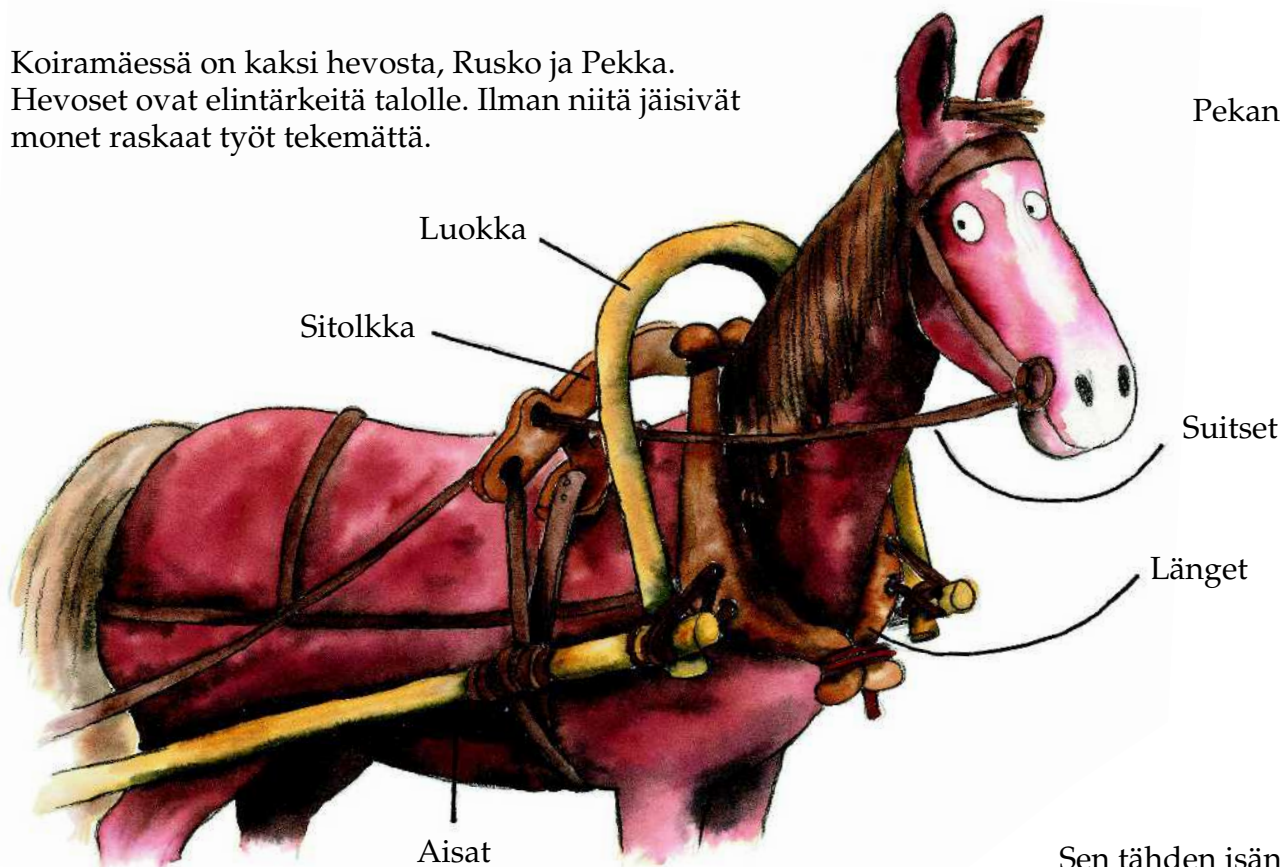
Tilta, niin kuin muutkin samanikäiset nuoret
neidot, kaunistaa luhtinsa kutomillaan kankailla
ja vaatteilla. Niitä voi sitten vaikka naapurin
Juho ihailia vieraillessaan talon tyttärien luona.

– Onpa näppärä tyttö tuo Tilta..., tuumii Juho.

Koiramäessä on kaksi hevosta, Rusko ja Pekka. Hevoset ovat elintärkeitä talolle. Ilman niitä jäisivät monet raskaat työt tekemättä.

Pekan valjaat

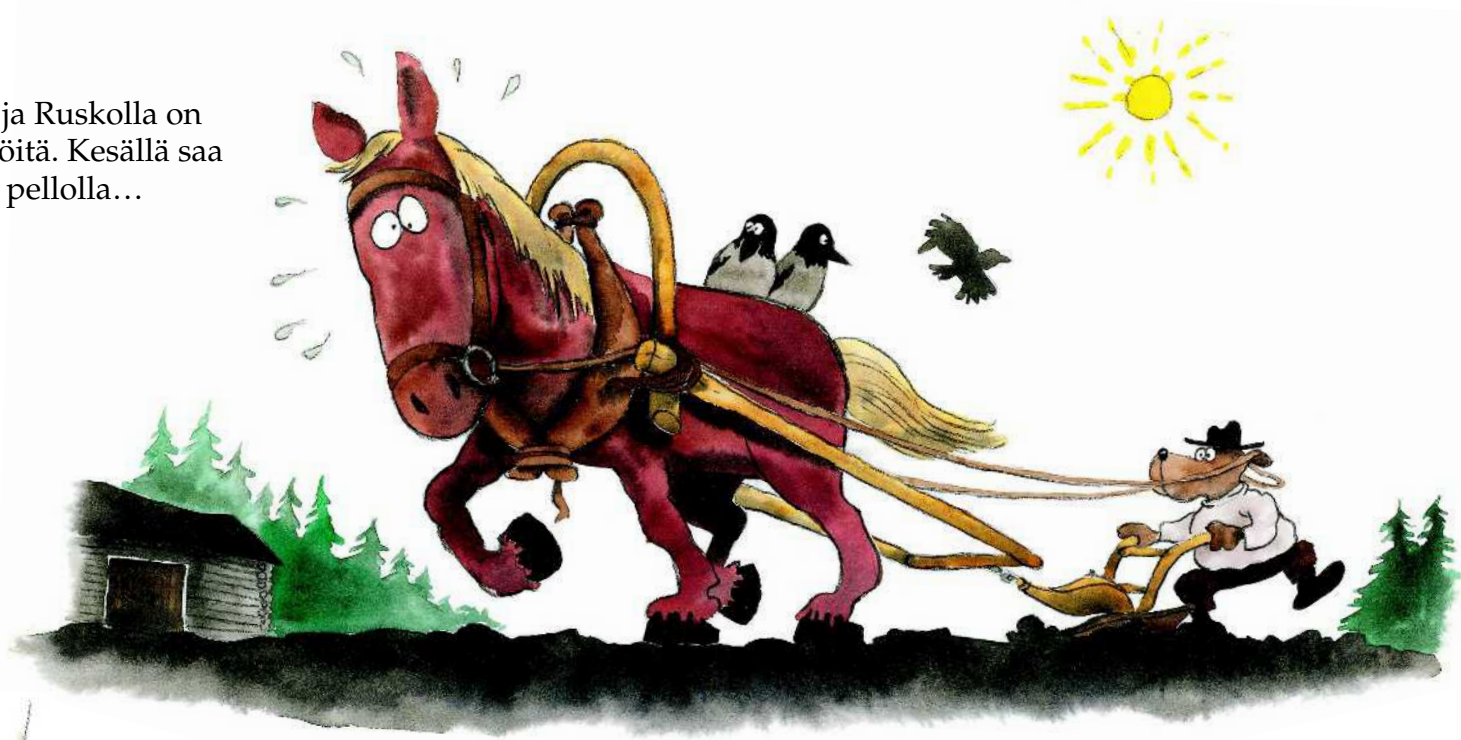
Sen tähden isäntä pitääkin hevosistaan hyvää huolta. Tallissa hän sukii ja harjaa ne joka ilta, pitää pilttuut puhtaina ja antaa heiniä ja kauruja.

Mutta mihin kummaan isännän hattu hävisi?

Killekin pitää hevosista.

Pekalla ja Ruskolla on
paljon töitä. Kesällä saa
hikoilla pellolla...

...ja talvella saa ponnistella
lumisessa tukkimetsässä.

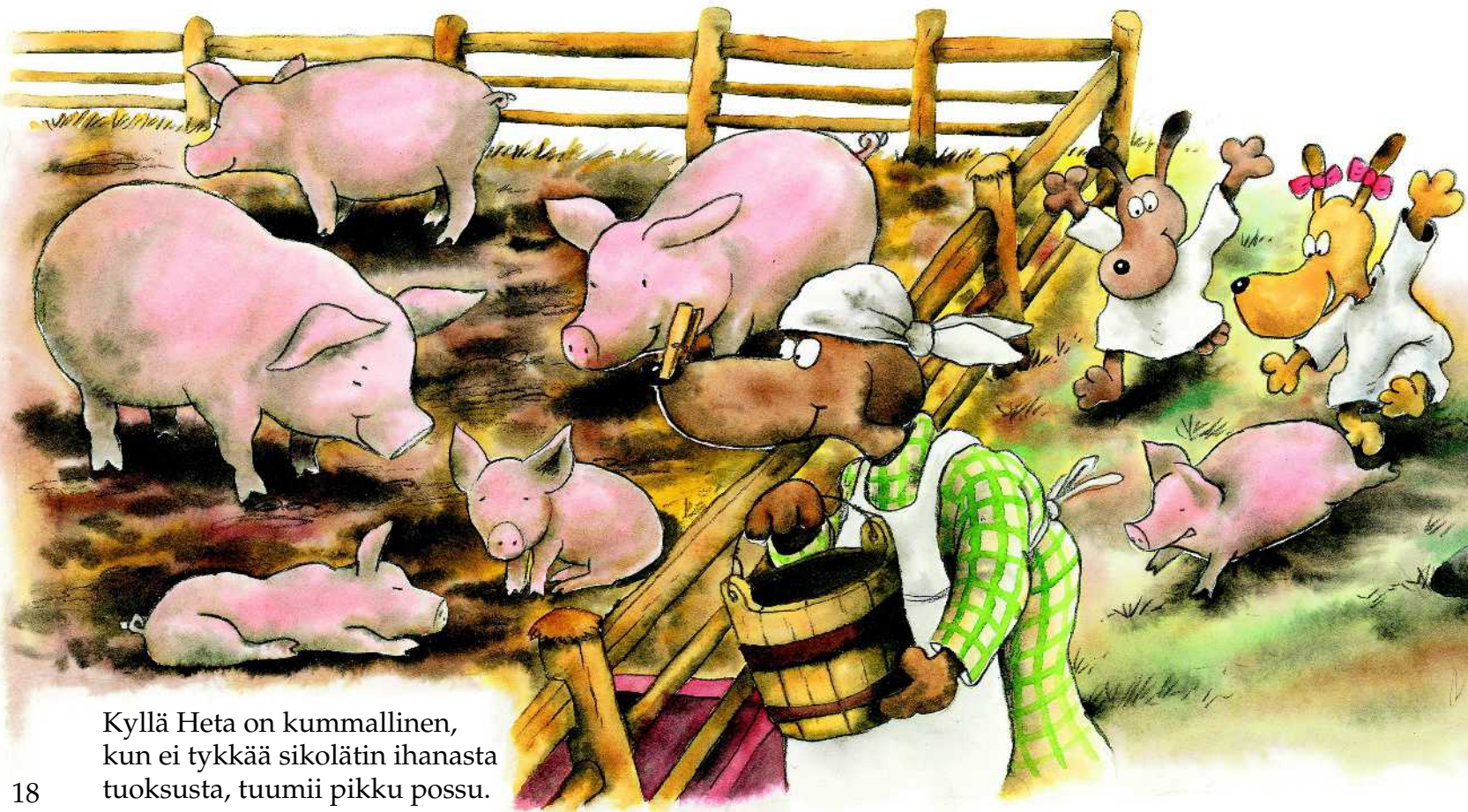
Mutta jouluna on hauskaa, kun saa kulkusten kilistessä
juosta joulukirkkoon.

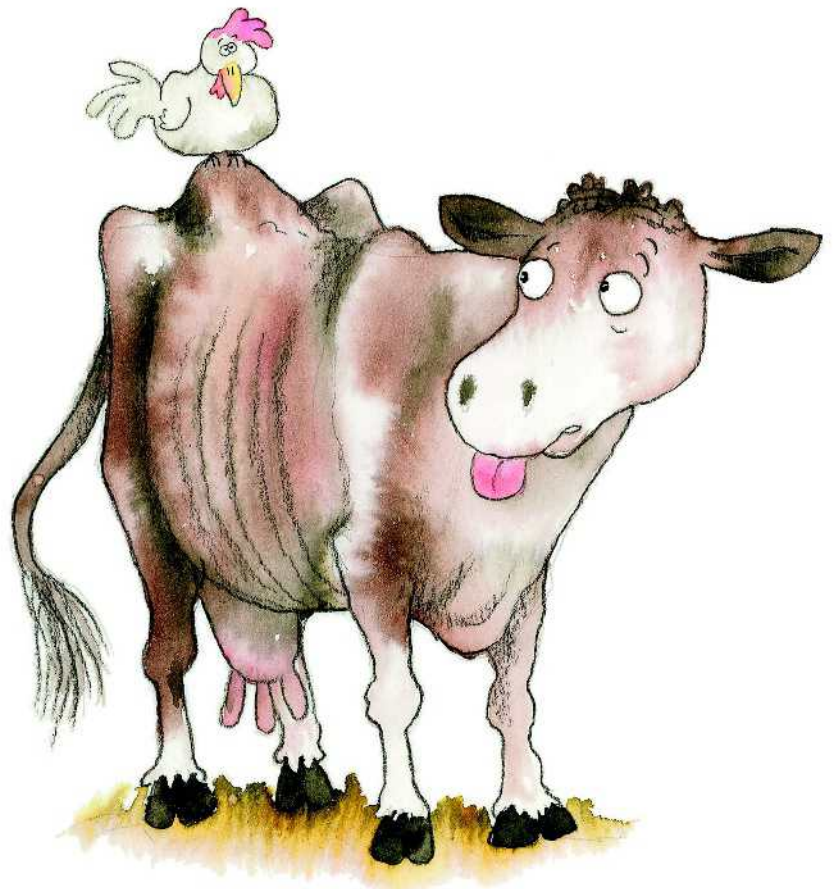
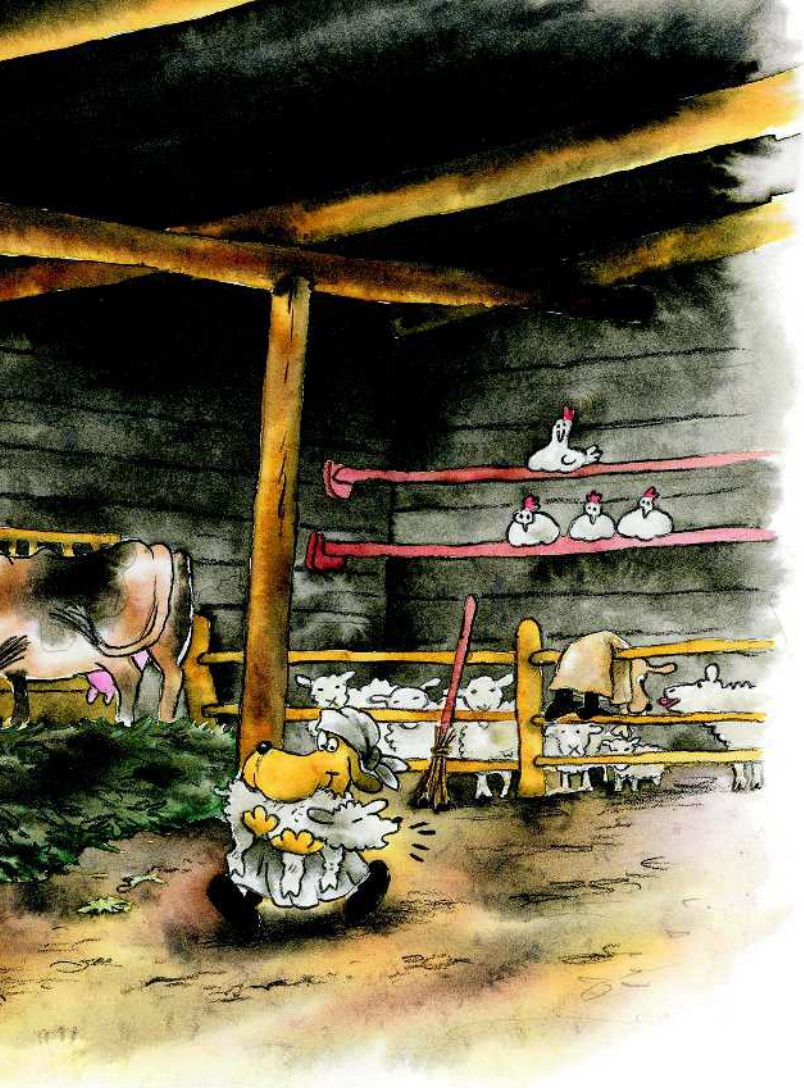
Jouluaamuna kirkkotiellä onkin aikamoinen
vilske ja kilinä, kun koko pitäjän väki on liikkeellä.

Koiramäen suuressa navetassa viettävät lehmät, lampaat ja kanat talvensa. Joka päivä kantaa Heta puhtaita hakoja lehmien alle, jotta niitten olisi mukavampi odotella kesän tuloa.

Kyllä Heta on kummallinen,
kun ei tykkää sikolätin ihanasta
tuoksusta, tuumii pikku possu.

Talvella ruokaa on vähemmän, ja niinpä lehmät lakkaavat lypsämästä jo ennen joulua. Mitä pitemmälle talvi etenee, sitä laihemmaksi lehmäpoliset käyvät.

Koiramäen siat röhkivät tyytyväisinä lätissään, kun Heta kaataa herkkuja niitten kaukaloon.

Joskus pääsee pikku possu livahtamaan karsinastaan, ja silloinkos Elsalla ja Killellä riemua riittää.

Eipä saa Koiramäen väki aamuisin sängyissäänsä loikoilla. Joka aamu kello viisi kajauttaa talon kukko: KUKKO KIEKU... KUKKO KIEKU... Ylös on silloin noustava.

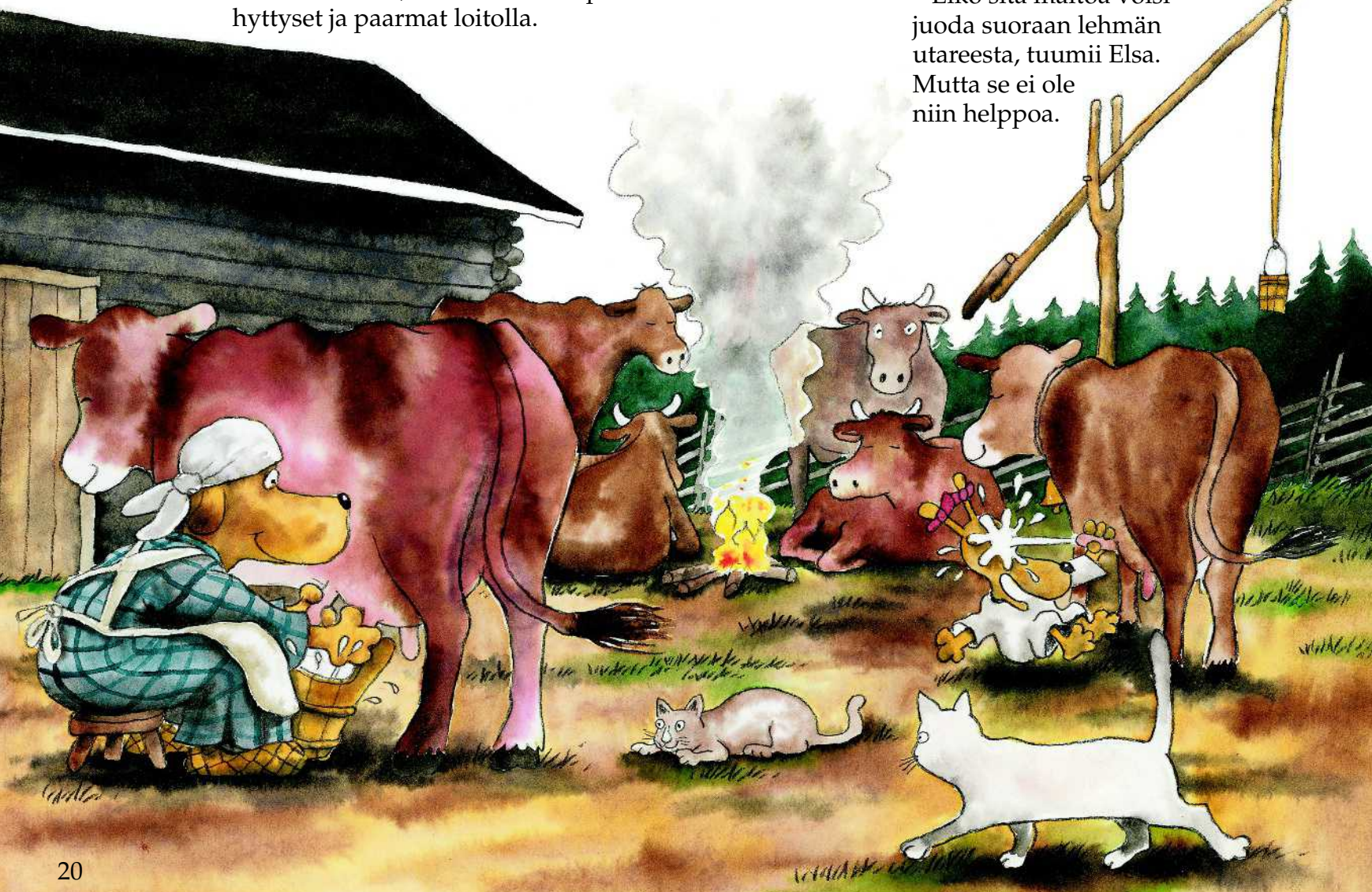

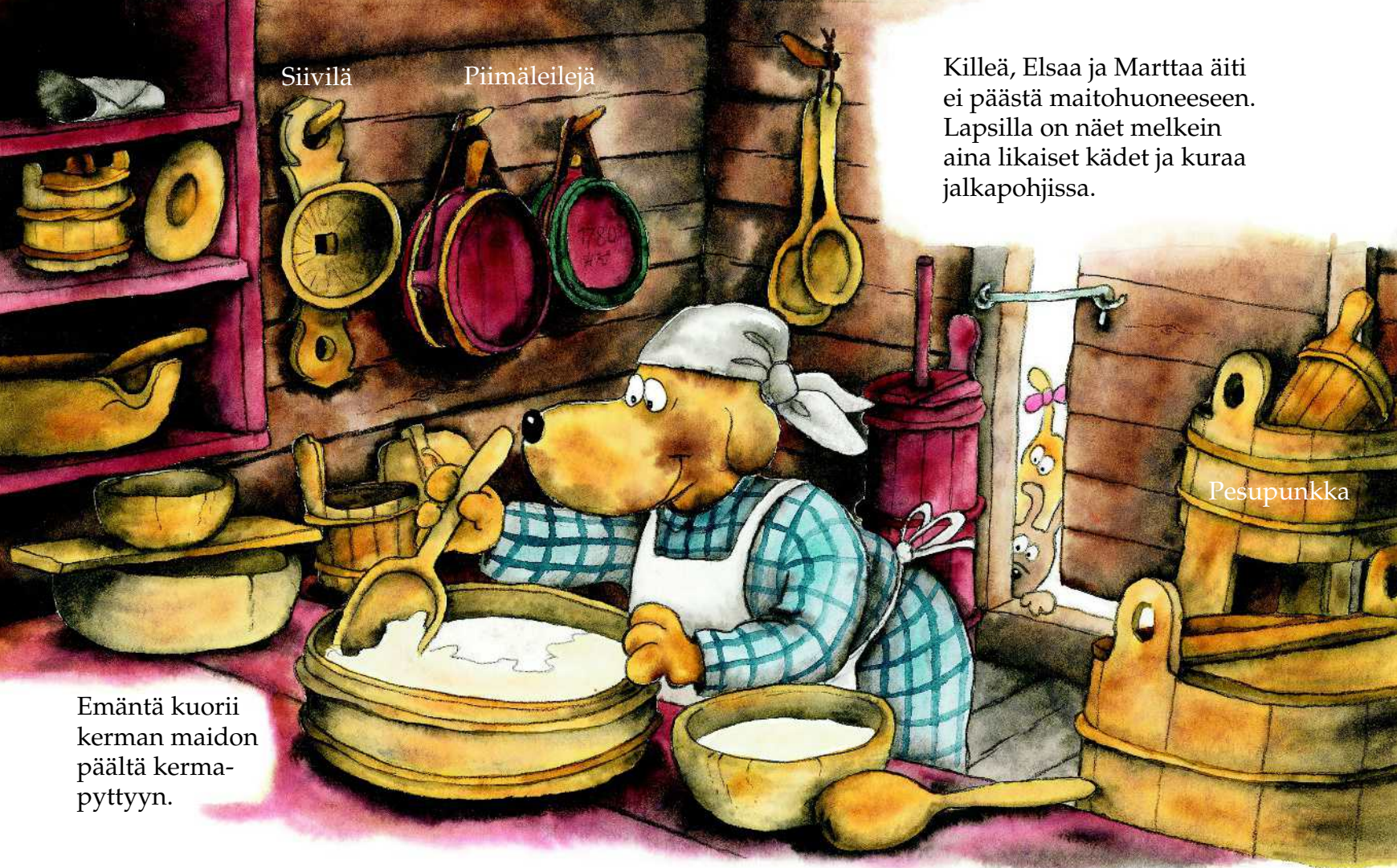
Voi sitä riemua, kun talvi viimein loppuu ja lehmät pääsevät niitylle tuoreen ruohon keskelle. Kyllä Elsan, Martan ja Killenkin taas kelpaa, kun saa pitkästä aikaa juoda maitoa vatsansa täydeltä.

Illan tullen lehmät haetaan tarhaan, missä emäntä lypsää maidon kiuluun. Mikäpä tässä lehmien on märehtiessä, kun lehmisavu pitää kiusalliset hyttyset ja paarmat loitolla.

– Eikö sitä maitoa voisi juoda suoraan lehmän utareesta, tuumii Elsa. Mutta se ei ole niin helppoa.

Siivilä

Piimäleilejä

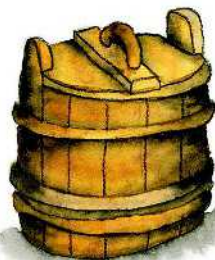
Killeä, Elsä ja Marttaa äiti ei päästä maitohuoneeseen. Lapsilla on näet melkein aina likaiset kädet ja kuraa jalkapohjissa.

Pesupunkka

Emäntä kuorii kerman maidon päältä kerma-pyttyyn.

Kermasta hän kirnuu voita. Voi on niin kallisarvoista, että sitä syödään Koiramäessä ainoastaan suurina juhlapyhinä. Enimmäkseen se kuljetetaan kaupunkiin myytäväksi.

Maitohuoneessa kaikki puuastiat hohtavat puhtauttaan, sillä Fiina-emäntä pesee ne joka päivä.

Voipytty

Suurin osa maidosta laitetaan piimäksi, koska piimä säilyy kauan.

Piimäsaavista riittää juotavaa pitkin talvea, kun lehmistä ei enää saada maitoa.

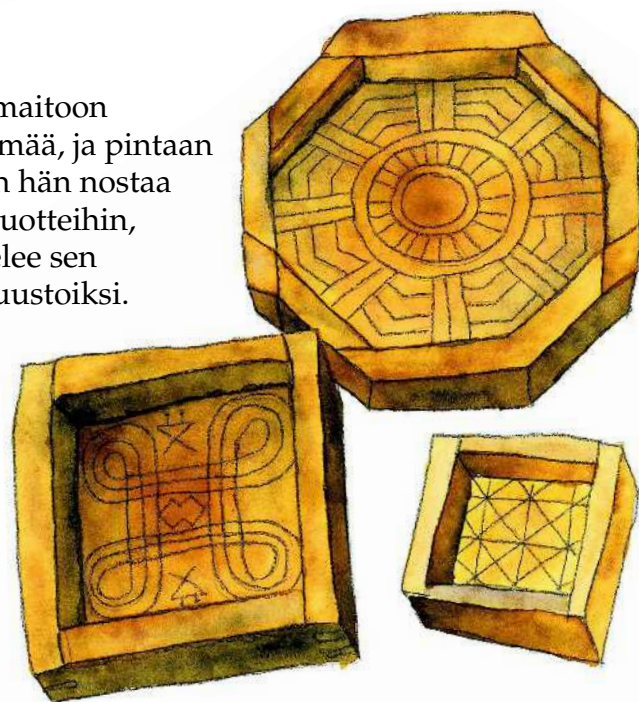

Maidosta valmistetaan myös juustoa. Koiramäessä tehdään piimäjuustoa.

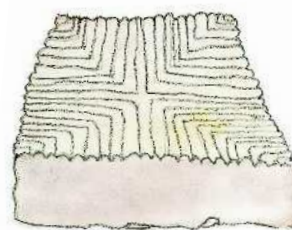

Juustot kuivataan ulkona juustotelineessä.

Kuumennettuun maitoon kaataa emäntä piimää, ja pintaan syntyvän hyytelön hän nostaa kattilasta juustomuotteihin, joissa Miina painelee sen neliskulmaisiksi juustoiksi.

Koiramäen Tuomas on etevä juustomuottien veistäjä.

Kutunjuusto

Joskus isäntä ja emäntä tuovat kaupunkimatkaltaan uunijuustoa. Mutta Killen suurta herkkua, kutunjuustoa, Koiramäessä syödään usein. Sitä näet valmistetaan naapurissa, missä on kuttuja.